

Näyttötutkinnon perusteet

**VALOKUVAAJAN
AMMATTITUTKINTO
2007**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Dno 12/011/2006
MÄÄRÄYS **Velvoittavana
noudatettava**
Päivämäärä 13.12.2006
Voimassaoloaika
1.1.2007 alkaen toistaiseksi
Säännökset, joihin toimivalta
määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998 13 § 2 mom
Kumooa määräyksen nro 6/011/2002

VALOKUVAAJAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt valokuvaajan ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.1.2007 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Pääjohtaja

Kirsi Lindroos

Ylitarkastaja

Pertti Pitkänen

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	7
2	Luku	
	VALOKUVAAJAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN ..	8
	1 § Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	VALOKUVAAJAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
	1 § Studiotyöskentely	9
	a) Ammattitaitovaatimukset	
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	11
	2 § Miljöötyöskentely	11
	a) Ammattitaitovaatimukset	
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	13
	3 § Digitaalinen työnkulku	13
	a) Ammattitaitovaatimukset	
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	14
	4 § Suunnittelu ja kaupalliset taidot	14
	a) Ammattitaitovaatimukset	
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	15
Liite	Ammatin kuvaus	16

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista käsitellään yhtenä kokonaisuutena siten, että osaaminen voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyyyden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyyppitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkinnojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näyttöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arvioin-

tikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman realistinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatin hallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Huomio tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

VALOKUVAAJAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Valokuvaajan ammattitutkinto koostuu neljästä pakollisesta tutkinnon osasta. Nämä tutkinnon osat ovat:

STUDIOSSA TYÖSKENTELY
MILJÖÖSSÄ TYÖSKENTELY
DIGITAALINEN TYÖNKULKU
SUUNNITTELU JA KAUPALLISET TAIDOT

3 Luku

VALOKUVAAJAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

Valokuvaajan ammattitutkinnon perusteet on laadittu valokuvaajille, joilla on alan peruskoulutus ja useamman vuoden työkokemus. Ammatillisesta perustutkinnosta ammattitutkinnon vaatimukset eroavat ennen kaikkea siten, että arvioinnin kriteerit on määritelty vaativammalle tasolle.

Valokuvaajan erikoisammattitutkinto taas eroaa ammattitutkinnosta siten, että siinä osoitetaan yksinomaan valitun erikoisalueen hallinta. Valokuvaajan yleisten ammattitaitovaatimusten osalta ammattitutkinto edustaa vaativinta tasoa.

Molempien tutkintojen ammattitaitovaatimuksissa osaamisen tasoja on kuvattu seuraavin termein:

Hallitsee = vaativin osaamisen taso

Osa = keskimääräinen osaamisen taso

Tietää, tuntee, ymmärtää = vähiten vaativa osaamisen taso

1 § Studiotyöskentely

VALAISU

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Valokuvaaja hallitsee erityyppisten aiheiden valaisun.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• ymmärtää studiotyöskentelyn ja miljötyöskentelyn erot• hallitsee valaistuksen kontrastin• hallitsee valaistuksen kovuuden ja pehmeiden• hallitsee värien käytön valaisussa• ymmärtää värilämpötilan merkityksen studiotyössä• osaa käyttää erilaisia valaisutyylejä kuvan kohteen ja käyttötarkoituksen mukaisesti• ottaa huomioon erilaisten aiheiden, materiaalien ja pintastruktuurien asettamat vaatimukset valaisulle.
Valokuvaaja työskentelee tehokkaasti ja luovasti.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• suoriutuu kuvaustehtävistä työn edellyttämässä aikataulussa.

STUDIOKALUSTON KÄYTTÖ

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Valokuvaaja hallitsee yleisimmin studiotyössä käytettävän kameralaitteiston ja muun studiokaluston käytön.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• hallitsee studiotyöhön soveltuvan, yleisesti käytössä olevan kameran ja siihen liitetyn tietokoneen käytön työnsä edellyttämässä laajuudessa• huomioi digitaalisen työnkulun vaatimukset ja mahdollisuudet jo kuvausvaiheessa• työskentelee johdonmukaisesti• hallitsee tarkoituksenmukaisen ajankäytön.

VISUAALINEN ILMAISU

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Valokuvaaja osaa käyttää erilaisia ilmaisullisia keinoja halutun viestin tai tunnelman luomiseksi.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• sommittelee kuvan sen käyttötarkoituksen, aiheen ja sisällön edellyttämällä tavalla• hallitsee perspektiivin ja eri polttovälien (kuvakulmien) käytön ilmaisuvälineenä• hallitsee syväterävyyden käytön ilmaisuvälineenä• hallitsee sävyjen ja värien käytön ilmaisuvälineenä• huomioi kuvankäsittelyn rajoitukset ja mahdollisuudet jo kuvausvaiheessa.

SOSIAALISET TAIDOT

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Valokuvaaja toimii sosiaalisesti ja vuorovaikutteisesti.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• toimii sosiaalisesti ja vuorovaikutteisesti asiakkaiden, mallien ja muiden työprosessiin osallistuvien kanssa• osoittaa tilanteen mukaista ja asiakkaan huomioivaa käytöstä.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja voi halutessaan valita tuotekuvauksen, henkilökuvauksen tai muun erityisalueen. Ammattitaitovaatimusten täyttyminen todetaan normaalien valokuvaajan työtehtävien yhteydessä. Tutkinnon suorittajan portfolio muodostaa keskeisen arviointiaineiston. Vaadittavia taitoja ja sosiaalista toimintaa voidaan arvioida suoraan työskentelystä tai asiakaspalautteesta. Tutkinnon suorittajan itsearviointia voidaan käyttää ammattitaidon arvioinnin täsmentämisessä. Näytöt voidaan suorittaa useassa osassa tai kohteessa, kunhan ammattitaito tulee osoitetuksi tutkinnon perusteiden edellyttämässä laajuudessa.

2 § Miljöötyöskentely

MILJÖÖTYÖSKENTELYN PERUSTEET

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Valokuvaaja hallitsee kuvauksen miljöolosuhteissa.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• suunnittelee tarvittaessa kuvaus-tapahtuman• perehtyy tarvittaessa miljööseen etukäteen• ottaa kuvausympäristön ja -tilanteen erityisvaatimukset huomioon työskentelyssään• hyödyntää kuvausympäristön ominaisuuksia työssään• huomioi digitaalisen työnkulun ja kuvankäsittelyn vaatimukset ja mahdollisuudet jo kuvausvaiheessa.
Valokuvaaja osoittaa aloitekykyä ja rohkeutta kuvaustehtävää suorittaessaan.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• toimii päämäärätietoisesti kuvaustehtävän toteuttamiseksi• toimii joustavasti ja nopeasti muuttuvissa tilanteissa.

VALON HALLINTA

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Valokuvaaja hallitsee työskentelyn erilaisissa valaistusolosuhteissa.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• osaa käyttää luovasti hyväkseen erilaisia vallitsevan valaistuksen olosuhteita (erilaiset luonnonvalo-

	<p>olosuhteet ja erilaiset keinovalo-olosuhteet)</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee erilaisten valonlähteiden yhdistämisen miljööolosuhteissa ja osaa hyödyntää tätä ilmaisullisesti • osaa tarkoituksenmukaisesti suhteuttaa rakentamansa valaistuksen erilaisiin vallitsevan valon olosuhteisiin • hallitsee miljöötöskentelyyn soveltuvien valaisimien käytön.
--	--

KUVAUSKALUSTON HALLINTA

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Valokuvaaja hallitsee miljöötöskentelyssä tarvittavan kaluston käytön.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää rutinoidusti miljöötööhön soveltuvia yleisesti käytössä olevia kameroita • hallitsee miljöötööhön soveltuvien valaisimien käytön • hallitsee heijastimien ja muiden apuvälineiden käytön miljööolosuhteissa.

VISUAALINEN ILMAISU

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Valokuvaaja hallitsee ilmaisun keinot ja mahdollisuudet.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • sommittelee kuvan sen käyttötarkoituksen ja aiheen edellyttämällä tavalla • hallitsee perspektiivin ja eri polttovälien (kuvakulmien) käytön ilmaisuvälineenä • hallitsee syväterävyyden käytön ilmaisuvälineenä • hallitsee valon, sävyjen ja värien käytön ilmaisuvälineenä • hallitsee ajan, hetken ja liikkeen käytön ilmaisuvälineenä.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tämän tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten täyttyminen todetaan normaalien työtehtävien yhteydessä. Tutkinnon suorittajan portfolio muodostaa keskeisen arviointiaineiston. Arvioinnin apuna voidaan käyttää myös kirjallisia esityksiä ja suullisia keskusteluja. Tutkinnon suorittajan itsearviointia voidaan käyttää ammattitaidon arvioinnin täsmentämisessä. Näytöt voidaan suorittaa useassa osassa tai kohteessa, kunhan ammattitaito tulee osoitetuksi tutkinnon perusteiden edellyttämässä laajuudessa.

3 § Digitaalinen työnkulku

DIGITAALISEN TYÖNKULUN HALLINTA

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Valokuvaaja hallitsee kuvan tuomiseen, käsittelyyn, jakeluun ja tulostukseen liittyvät välineet ja ohjelmat.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• osaa digitaalisessa työnkulussa käytettävien välineiden ja niiden ohjelmistojen käytön• hallitsee valokuvauksessa käytettävät tiedostomuodot ja osaa käyttää niitä tarkoituksenmukaisella tavalla• hallitsee lopputuotteen digitaaliselle työnkululle ja välineistölle asettamat vaatimukset• ymmärtää värinhallinnan käsitteistön sekä keskeiset periaatteet ja soveltaa niitä työhönsä• osaa huolehtia laitteiden ja ohjelmien päivityksistä.
Valokuvaaja ymmärtää kuvan ja oman työnsä dokumentaarisen arvon.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• ymmärtää koevedosten tai näyttökuvien merkityksen asiakastyössä• osaa metadatan käytön ja tiedostojen arkistoinnin• tuntee valmiiden vedosten säilyvyyteen ja säilyttämiseen liittyvät tekijät• ottaa tietoturvan huomioon tiedostojen käsittelyssä.
Valokuvaaja osaa kuvankäsittelyä.	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• osaa käsitellä kuvat asiakkaalle edelleen luovutettavaan kuntoon

	<p>yleisesti ammattikäytössä olevalla kuvankäsittelyohjelmalla</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa kuvankäsittelyllä tukea ja täydentää omaa ilmaisuaan.
--	---

KIELITAITO

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Valokuvaajalla on työnsä edellyttämä kielitaito.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää työssään suullisesti esitetyn tai kirjallisessa muodossa olevan ydinsanaston englannin kielellä • osaa hoitaa asiakaspalvelua joko suomen tai ruotsin kielellä.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tämän tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten täyttyminen todetaan normaalien työtehtävien yhteydessä. Arvioinnissa käytetään kirjallisia esityksiä ja keskusteluja sekä tarvittaessa portfolioita. Tutkinnon suorittajan itsearviointia voidaan käyttää ammattitaidon arvioinnin täsmentämisessä. Näytöt voidaan suorittaa useassa osassa tai kohteessa, kunhan ammattitaito tulee osoitetuksi tutkinnon perusteiden edellyttämässä laajuudessa.

4 § Suunnittelu ja kaupalliset taidot

TYÖN SUUNNITTELU JA TUOTTAVA TOIMINTA

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Valokuvaaja tuntee yrittäjyyden ja freelancer-toiminnan perusteet, osaa suunnitella työtään ja toimia tuottavasti.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa tilaajan tai asiakkaan tarpeet • osaa kertoa asiakkaalle tehtävän mahdollisuuksista ja rajoituksista • tuntee tuotantoprosessin kokonaisuuden • osaa arvioida kuvauksen vaatiman ajan, kustannukset ja muut tekijät sekä suunnitella kuvauksen niiden mukaisesti • tuntee alan hinnoitteluperusteet

	<ul style="list-style-type: none"> • tuntee markkinoinnin perusteet ja osaa markkinoida työtään • tuntee yrityksen taloushallinnon perusteet ja osaa käyttää asiantuntijapalveluja yritystoiminnan apuna • osaa työskennellä tiimin jäsenenä ja tarvittaessa johtaa sitä • löytää työnsä kannalta tärkeät yhteistyökumppanit ja osaa verkostoitua • hallitsee omaan työhönsä liittyvät tekijänoikeudelliset säädökset sekä omien että muiden oikeuksien suhteen • tuntee henkilökisteriin ja intimitteettisuojaan liittyvät säädökset • tuntee valokuvaajan työssä tarvittavat sopimuskäytännöt.
--	---

TIETOJENKÄSITTELYN PERUSTIEDOT

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Valokuvaaja tuntee tietokoneen ja verkkoympäristön toiminnan sekä osaa soveltaa tietojenkäsittelyä omaan työhönsä.</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää yleisimpiä toimisto-ohjelmia • osaa sujuvasti käyttää sähköpostia ja muita nettiyhteyksiä.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Tämän tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten täyttyminen todetaan normaalien työtehtävien yhteydessä. Arvioinnin apuna voidaan käyttää projektitöitä, raportteja tai muita kirjallisia esityksiä sekä suullisia keskusteluja. Myös tutkinnon suorittajan itsearviointia voidaan käyttää ammattitaidon arvioinnin täsmentämisessä. Tarvittaessa näyttö voidaan suorittaa useassa osassa tai kohteessa, kunhan ammattitaito tulee osoitetuksi tutkinnon perusteiden edellyttämässä laajuudessa.

LIITE

Ammatin kuvaus

Eri alojen valokuvaajien toimenkuvat eroavat toisistaan kunkin kuvaajan asiakaskunnan mukaan. Ammattikuvaajan tulee kuitenkin kaikissa tapauksissa tunnistaa asiakkaan tarpeet ja osata toimia niiden edellyttämällä tavalla. Valokuvaajan voidaan näin katsoa toimivan palveluammattissa. Tilauksesta toteutettava valokuvaustyö on usein sidoksissa myös yrittäjänä toimimiseen. Lehtikuvaajat ja erikoisalojen kuvaajat ovat perinteisesti olleet palkkasuhteessa, mutta suuntaus niilläkin aloilla on freelance- ja yrittäjätoimintaa kohti.

Ammattivalokuvaajalla tulee olla visuaalista ilmaisukykyä sekä hyvät tekniset tiedot ja taidot. Lisäksi häneltä edellytetään viestinnällisiä ja sosiaalisia taitoja. Hänen tulee osata ennakoida ja suunnitella työtään sekä taloudellisesti että ajallisesti. Hyvä yleissivistys ja viestintäkulttuurin tuntemus on hyväksi. Ennen kaikkea hän tarvitsee vahvaa sitoutumista alaan ja syvää kiinnostusta valokuvausta ja visuaalista viestintää kohtaan.